

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 77/2012-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. apríla 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Milana Ľalíka a Petra Brňáka o sťažnosti JUDr. Ing. D. Ď., H., Č., zastúpeného advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 441/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 1 Nc 364/1997) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. Ing. D. Ď., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 441/2001 porušené bolo.

2. JUDr. Ing. D. Ď., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €, ktoré je Okresný súd Martin p o v i n n ý zaplatiť mu do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Martin je p o v i n n ý uhradiť JUDr. Ing. D. Ď., trovy právneho zastúpenia v sume 323,48 € na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. H. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšku s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2012 doručená s'ťažnosť JUDr. Ing. D. Ď. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 441/2001 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 1 Nc 364/1997).

2. Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 14. októbra 1997 podal s'ťažovateľ ako navrhovateľ okresnému súdu návrh na začatie konania, ktorým sa domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré do podania s'ťažnosti skončené nebolo.

3. S'ťažovateľ navrhol, aby ústavný súd na základe dôvodov uvedených v s'ťažnosti po jej prerokovaní a prijatí na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Okresný súd v Martine v konaní sp. zn. 10 C 441/2001, porušil v čase od 2. 4. 2011 do 3. 2. 2012 základné ľudské právo s'ťažovateľa na prejednanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj prejednanie jeho veci spravodlivo a v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Ústavný súd SR, p r i k a z u j e Okresnému súdu v Martine v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 441/2001 konať bez zbytočných prietahov v spravodlivom procese pri dodržiavaní zákonov, Ústavy SR a Dohovoru.

JUDr. Ing. D. Ď. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30.000 Eur, ktoré Okresný súd v Martine je povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu advokáta JUDr. J. H., č. ú.: ...vedený v ..., a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR.

JUDr. Ing. D. Ď. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 341,01 Eur, ktoré Okresný súd v Martine je povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu advokáta JUDr. H. H., č. ú.: ..., ktorý je vedený v ..., a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR.“

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania; podpredseda okresného súdu zhrnul priebeh konania a s poukazom na dve rozhodnutia ústavného súdu nepovažoval sťažnosť za dôvodnú. Naproti tomu sťažovateľ zotrval na stanovisku, že doterajšie konanie trvá neprímerane dlho a pred okresným súdom bolo skončené (zatiaľ neprávoplatne) nespravodlivým rozsudkom z 28. februára 2012. Účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania na ústavnom súde.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

7. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 41/2012, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 441/01 došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, najmä po náleze ústavného súdu z 10. apríla 2008 sp. zn. I. ÚS 249/07 a po uznesení ústavného súdu zo 16. júna 2011 sp. zn. I. ÚS 238/2011, ktoré boli pre sťažovateľa nepriaznivé.

9. Ústavný súd je v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a v zmysle § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný návrhom na začatie konania tak, ako ho sťažovateľ vymedzí v petite sťažnosti. Ústavný súd bol preto oprávnený preskúmať, či ďalší priebeh konania pred všeobecnými súdmi, najmä po ostatnom rozhodnutí ústavného súdu v čase od 2. apríla 2011 do 3. februára 2012 bol poznačený nečinnosťou či neefektívnou činnosťou okresného súdu, lebo nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou označeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

10. Ignorovanie názoru odvolacieho súdu vysloveného v jeho predchádzajúcich rozhodnutiach či príslušnej judikatúry alebo relevantnej odbornej literatúry okresným súdom malo v danom prípade za následok porušenie práva na fair proces v jeho časovej dimenzii, lebo doba, o ktorú sa predlžuje súdne konanie v dôsledku viacnásobného prerokovania návrhu na začatie konania (po konečnom zásahu odvolacieho súdu), je z objektívneho hľadiska dobou zakladajúcou zbytočné prieťahy v súdnom konaní, ktorá je pričítateľná na vrub okresnému súdu, a to aj z globálneho pohľadu na doterajšiu dĺžku konania, ktorá je neprimeraná bez ohľadu na skutkovú a právnu náročnosť sporu.

11. Ústavný súd preto mohol konštatovať, že sťažovateľovu ohraničenú dobu možno považovať za zbytočné prieťahy, ktoré sú v rozpore s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Konajúci sudca bol povinný robiť vhodné opatrenia na to, aby sa odstránila právna neistota sťažovateľa týkajúca sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na súd s podaným návrhom, aby v ňom rozhodol [§ 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1, § 119 ods. 1 a § 153 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)].

12. Vzhľadom na skutočnosť, že v medziobdobí okresný súd rozhodol vo veci, ústavný súd mu nemohol dať príkaz podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, aby vo veci konal, preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel.

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia.

14. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 €, poukazujúc najmä na opakované porušenie jeho základných práv, stav jeho právnej neistoty trvajúci viac ako 14 rokov, ktorý v sťažovateľovi vyvoláva pocit krivdy a nedôvery v súdny systém Slovenskej republiky. Sťažovateľ sumu požadovaného finančného zadosťučinenia odôvodnil tiež narastajúcou sumou škody, ktorá mu vzniká v súvislosti s týmto sporom.

15. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi, ale nie vo výške ním požadovanej.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia totiž ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh na skutkovú a právnu zložitost' veci, správanie samotného sťažovateľa a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých priet'ahoch v posudzovanom konaní, najmä s prihliadnutím na návrh sťažovateľa, ktorý za priet'ahy v konaní považoval len dobu od 2. apríla 2011 do 3. februára 2012.

16. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložit' niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonaný v roku 2012 (prevzatie a príprava zastupovania, doplnenie sťažnosti). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 1/6 z výpočtového základu, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 127,16 € a 7,63 € režijný paušál, teda spolu za dva úkony 269,58 €, plus 20 % DPH, celkom 323,48 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný vyplatit' na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

17. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2012